

KAZALIŠTE

SNIMO DAMIR ŠKORLIĆ/NOVILIST/CHOPIX

Proročica Kasandra kao punkoidna i klasična heroina

Mira Furlan na nacionalnoj sceni te prva režija Nade Kokotović u Hrvatskoj nakon 30 godina njihov su simboličan povratak u jezik iz kojega su prognane

PIŠE
DAVOR
ŠPIŠIĆ

Zemlja koja vlastite građane pretvara u neprijatelje i apatride nije zdrava zemlja. I gadno zaudara. Pritom je ono unutrašnje izgnanstvo možda još tragičnije u posljedicama. Kako Hrvatska godine 2016. nalikuje rashodovanom fliperu poniženja, u kojem svaki udarac po najslabijim kuglicama donosi vladajućoj kasti kratkotrajni blještavi score, pokreti otpora su nam nasušni poput kruha i vode. Osobito ako to osvajanje slobode dolazi iz snažne, orgazmičke žudnje umjetničkog bića. Zato je "Kasandra" Christe Wolf, u produkciji Hrvatskog narodnog kazališta Ivana pl. Zajca iz Rijeke, u ovom trenutku vrisnula kao mišićava nada u život dostojan čo-

vjeka. Taj život mora doći, ne znamo još kada, ali iz proročanske maglovite budućnosti odškrinute riječkom "Kasandrom" žilavo struji nesalomljivost pojedinca.

ULIČNI NERV Stvorena u Frlićevoj rebelijanskoj bazi, predstava u režiji Nade Kokotović vibrantan je spoj punkoidnog

Christa Wolf
KASANDRA
Režija
Nada Kokotović
Glume:
Mira Furlan, Ana Nicoleta Zgurić,
Olivera Baljak,
Tanja Smoje,
Jelena Lopatić,
Marija Tadić i drugi

uličnog divljeg nerva ubrizganog iz opake stvarnosti i visokoparnog rafinmana (znalački kreiranog u suglasju scenografa Manfreda Schneidera i kostimografkinje Joanne Rybacke) teatarske ritualne krhkosti. Na tom odvažnom paradoksu počiva terapijska održivost "Kasandre" i njezina otkupiteljska moć. Kazališni čin jednog trenutka nije dopustio da mu odgovornost i društveni aktivizam žrtvuju umjetnost. Etika i estetika ovdje su dva adrenalinska krvotoka koja se uzajamno hrane i brane, obitavaju u monaški predanoj gesti narodnog kazališta, ne podilazeći narodu, nego vodeći ga.

Prije četvrt stoljeća Hrvatska se otrovnim ravnodušjem odrekla dviju vlastitih performerskih ikona, kao da je riječ o neželjenoj djeci. Raskošnu glumačku riznicu Mire Furlan preko noći su počeli tretirati kao petparačku monetu za izivljavanje pravovjerne gomile. Svjetski redatelj i koreografski kalibar Nade Kokotović (primjerice, ona je uz Ljubišu Ristića, Radu Šerbedžiju i Dušana Jovanovića upravo u Zagrebu 1977. osnovala KPGT, dosad nenađmašen teatarski transkulturalni izvozni proizvod s jugoslavenskih prostora) pseudoarijevska čaršija je također pljunula i prezirivo zanemarila. Otjerane su iz zemlje i memorije. Luksuz koji si samo paranoična društva mogu dopustiti. Uspravne i stvaralački nemirne u suprotstavljanju zlu, ove su dvije hrabre žene (Mira u Americi, Nada u Njemačkoj) nastavile graditi nove živote, ne mireći se s mračnim posrtajima kako svojih novih tako i bivših sredina.

KREATIVNA GERILA Oliver Frlić učinio je važnu uzajamnu pribjegarsku gestu, pruživši im kreativno utočište, i prihvativši njihovo utočište kao ohrabrenje za vlastitu gerilu. Prvi institucionalni povratak Mire Furlan na nacionalnu scenu (nakon što je 2002. u nezavisnoj produkciji Teatra Ulysses na Brijunima

igrala Euripidovu Medeju) i njen ulazak u angažman u riječkom ansamblu te prva režija Nade Kokotović u Hrvatskoj nakon više od trideset godina važne su kao njihov simboličan povratak u jezik iz kojega su prognane. Jezik unutar kojega su se odavno usudile upozoravati na zlo koje se javlja. "Zašto sam bezuvjetno htjela dar vidovitosti?" govori Kasandra/Mira kao mučnu autodestruktivnu kletvu o nezahvalnosti uloge proroka koji izgovaraju neugodne činjenice o stanju nacije.

"Pitanje koje sam sama sebi postavljala kad sam se približila materijalu Kasandre – bilo je to početkom osamdesetih godina, s obje su strane njemačko-njemačke granice bile postavljene rakete srednjeg dometa, atomski je rat u Srednjoj Europi strateški bio iskalkuliran i o njemu se sasvim ozbiljno razmišljalo kao 'moogućem' rješenju napetosti između blokova – to pitanje je bilo: kad i kako je ta samorazarujuća crta dospjela u zapadnjačko mišljenje, u zapadnjačku praksu?" piše njemačka književnica Christa Wolf (1929.-2011.) o razlozima za stvaranje romana "Kasandra", objavljenog 1983. u tadašnjoj Istočnoj Njemačkoj. Pitanje žicama ograđene samorazarujuće Europe danas se vratilo s još vitalnijim ludilom. Stoga se proza Wolfove svojim gustim tematski nizom – od reinterpretacije Trojanskog mita, besmisla desetogodišnjeg krvavog klanja i ksenofobije do osviještenog feminističkog fajta za demaskiranje patrijarhalne mizoginije i kukavičluka – pokazala savršenim (autorica beckettovske dramatičacije Nada Kokotović) za sav bijes i nadu koju ovaj teatarski potez proizvodi.

SRCE TAME Situirana u predsmrtnom Kasandrinu deliriju (prije negoli će pasti od osvetničke Klitemnestrine ruke, koju Marija Tadić donosi u empatiji prema supatnici u muškaračkom lancu nasilja) pri-

ča u rukama Nade Kokotović maestralno svrdla kroz naslage vremena i tjeskobnih refleksija. Počevši od gornje atavističke mitološke razine, preko sjećanja na olovnu stvarnost Wolfove do samog srca naše recentne tame. Kokotovićeva je na globalnoj karti odvela žanr koreodrame do krajnjih samosvojnih konzekvenci, doista tražeći ekstatično propitivanje tjelesnih/plesnih iskaza u glumačkim bićima

"RAVNODUŠJE JE NAČIN PREŽIVLJAVANJA", JEDNA JE OD NAJTOČNIJIH REČENICA OVE PREDSTAVE

i glumačke ekspresije u plesničkim osobnostima. Hazarderski strastvena, izgarajuća, subverzivna i heroinski klasična, dokumentarno izravna ili epskim molom omadijana - sve je to Mira Furlan uspjela uklesati u Kasandru našu iskupiteljicu. Doslovce blizanka joj je bila ekspresivna Kasandra, njeno drugo ili prvo tijelo, druga ili prva anima u raskošnom tu-mačenju plesačice Ance Zgurić. Olivera Baljak (Pripovjedačica), Tanja Smoje (Hekuba) i Jelena Lopatić (Pentesileja) tragične su nosačice vlastitih ožiljaka, projiciranih u hibrisu Kasandrinih očiju. Jasmin Mekić (Pantej), Petar Cvirm/Alitabbouch (glumac i plesač Eneje), Davor Jureško (Prijam), Dražen Mikulić (Agamemnon), Nikola Nedić (Ahilej, Apolon) predano nižu sva lica pragmatike jednog tvrdo uređenog muškog svijeta, proizvođača političkog terora, obiteljskog nasilja ili ravnodušnih promatrača. "Ravnodušje je način preživljavanja", jedna je od najtočnijih rečenica ove predstave, ravnodušje koje će nam doći glave. Svojom imploziskom katarzom i fanatičkom bitkom u slavu života (plamena crvena Kasandrine i Klitemnestrine haljine nije samo boja prolivene krvi nego i boja preživljavanja) riječka se "Kasandra" revolucionarno opire tom ravnodušju.

Drama 'Kasandra' Christe Wolf igra u HNK Ivan pl. Zajc, Rijeka

MINI-INTERVJU

RENE MEDVEŠEK

Glazba koja oslobađa tema je ove predstave

Kazalište Gavella u petak 25. ožujka premijerno prikazuje predstavu "Kao na nebu" u režiji Renea Medveška, s Ozrenom Grabarićem u glavnoj ulozi dirigenta Daniela.

Film "Kao na nebu" bio je veliki hit u Švedskoj, kako ste se zainteresirali za taj predložak?

- Film sam gledao prije nekoliko godina na preporuku kolega glumaca u Beču. Tijekom rada puno smo razgovarali o glasu i glumačkoj tehnici, i ti su ih razgovori podsjetili na ovu filmsku priču. Budući da je svijest o glasu u nas, ne samo u kazalištu nego i izvan njega, prilično zanemarena tema, učinilo nam se da bi to mogao biti dobar predložak za ansambl i repertoar kazališta Gavella.

O čemu govori ta predstava?

- O dirigentu koji na vrhuncu karijere doživi slom nakon kojega se povlači u mjesto svog djetinjstva. Preuzimajući vodstvo crkvenog zbora počinje promišljati glazbu na novi način, sazrijeva kao umjetnik i kao čovjek. Doživljava ono o čemu je oduvijek sanjao, stvara glazbu koja liječi, koja oslobađa.

Važnu ulogu u predstavi imaju zborovi?

- Osim članova zbora Lucia koji okuplja studente švedskog jezika, s nama su i članovi Komornog zbora Muzičke akademije i zbora Cappella Odak koje vodi prof. Jasenka Ostojić.

Viste i redatelj i umjetnik. Koje su prednosti, a koje mane tog "dvostrukog" poziva?

- Nisam siguran da mogu precizno lučiti te pojmove, za mene je kazalište igra, pokušaj susretanja, potraga za istinom... Način na koji vas ta igra zaokuplja potpuno je nepredvidljiv i ponekad počiva na intuiciji, a ponekad na čistoj matematici i logici. Upravo ta bipolarnost i nepredvidljivost je ono što kazališnu igru za mene čini tako privlačnom. (L.B.)

ART VIJESTI

POSVETA IDOLIMA Autor filma o Arsenu snima dokumentarac o Divljanu

Sredinom travnja počinje snimanje filma "Nebeska tema" posvećenog Vladi Divljanu. "Bit će to posveta jednom od najvećih heroja moje mladosti. Vlada je bio simbol Beograda, jedan od onih momaka zbog kojeg smo se ponosili činjenicom da smo iz ovog grada", izjavio je redatelj Mladen Matičević, koji potpisuje i film o Arsenu Dediću "Moj zanat". Premijera filma očekuje se na jesen, a sudjelovat će i Darko Rundek, Max Juričić, Aleksandar Šandorov, članovi Darkwood Duba i novinar Petar Peca Popović.

IZLOŽBA Martinis u Umjetničkom paviljonu kao uvertira za retrospektivu

"Request_reply.DM/2077" novi je audio-vizualni projekt Dalibora Martinisa posebno osmišljen za Umjetnički paviljon, u kojem će se projicirati 15 kratkih eksperimentalnih filmova snimljenih diljem svijeta u posljednje dvije godine. Kustosica izložbe je Leila Topić, a čitav projekt uvod je u Martinisovu opsežniju izložbu "Data Recovery", koja će se održati u prosincu u MSU. Ova izložba traje do 17. travnja.

ARHITEKTURA Projekt Motel Trogir sada i u knjizi

Projekt Motel Trogir široj je javnosti sada već poznat kao građanska akcija čiji je cilj valorizacija i očuvanja motela arhitekta Ivana Vitića u Trogiru i Rijeci. Rezultat njihova rada je i knjiga "Motel Trogir: Nije uvijek budućnost ono što dolazi", a okuplja radove stručnjaka i aktivista koji iz različitih kutova sagledavaju motel u Trogiru te kontekst u kojem je nastao - arhitekturu socijalističkog modernizma.

KAZALIŠTE UKINU Tit Andronik s mnogo nasilja

Ciklus Kazalište na filmskom platnu posvećen je 400-godišnjici smrti Williama Shakespeara, a na platno kina Tuškanac 3. travnja donosi snimku predstave "Tit Andronik" u režiji Luca Baileyja. Ova trosatna predstava nova je verzija tragedije postavljene 2006. u Globe Theatreu, a izazvala je veliko zanimanje jer je nasilje u njoj toliko vjerno prikazano da se znalo dogoditi da se netko od publike onesvijesti od uzbuđenja.